

Dr. Som Ferenc: Összekötő kapocs a múlt és a jelen között

A köztudatban úgy szerepel, mint egy masszív jegenyefa. A 84. évében járó Som Ferenc ugyanis nem csak korához képest, hanem abszolút mércével mérve is igen jó állapotban van. Szellemileg legalább annyira, mint fizikailag. Ezért is élvezet vele a beszélgetés. Az órák úgy illantak tovább, hogy az emberfia észre sem vette, máris eltelt két óra. Ezért ez a konzultáció több fordulóban zajlott: a személyes találkozást követően ismételtelen telefonon is átbeszéltük az érdekesnek tartott részeket.

Menet közben az is kiderült, hogy ő sem úszott meg mindent eddigi, máris hosszú élete során, hiszen *2005-ben túlélte egy szívinfarktust*, amelyet nem követett műtéti beavatkozás. Miként előzőleg, utána is visszafogottan élt, máig is laza rendszerességgel eljár a Héliába, a feleségével úszkálni egyet.

Azon kimondottan jót neveltünk, amikor a házigazda felemlítette, hogy mindannyian benne vagyunk a sorban, csak még nem kaptuk meg a behívót. Majd abban állapodtunk meg, hogy használjuk ki a lehetőséget, ameddig módunkban áll. Jelenleg ugyanis Som tanár úr egyfajta összekötő kapocs az előtte járt generációk, az ő korosztálya és a fiatalabbak között.

– Egyáltalán, hol indult el ez a nagy-, majd kispályán is igen hosszú és eredményes pályafutás?

„1942-ben kezdtem el a Lónyay utcai, református, nyolcosztályos gimnáziumot, miután a fasori református elemiben már belekóstoltam a cserkészetbe, a sportos gyerekkorba. Három testnevelő tanárunk is volt. Az egyik Jakus István, aki vívást is oktatott, mellette pedig régi, magyar íjakat is készített. A magyar íjászsport egyik meglapozójaként is ismerték. Aktív tagja volt az 1881-ben alakult Magyar Torna Tanítók Országos Egyesületének, akit azután a háború „eltüntetett”. Harmadikos gimnazistaként új testnevelőket kaptunk Patai Zsigmond és Dombi Pál személyében. Előbbi révén röplabdáztunk, utóbbi pedig a kézilabda elkötelezettjeivé tett bennünket. 1948-tól jómagam is a Csepel kettőben röpztem – az iskolánk adta a vasgyáriak játékosállományának a felét.

– A kézilabdával is ott ismerkedett meg?

„Már a röplabdázás előtt megfertőztek vele. 1946-tól rendszeresen játszottam, a 40 fős osztályunk három csapattal szerepelt a sulis bajnokságában. Együtt szerepeltem Elek Gyulával, Mojzes Istvánnal és Korocz Gyulával – ezek később mind „nagy nevek” lettek a felnőtt élvonalban is. Amint egy kicsit jobban ment a játék, elkezdünk klubok felé mozgolódni.

A többség az Elektromosba ment, én viszont elsőre a BEAC-hoz keveredtem, a szakma egyik nagy neve, Kolos (Klein) Ferenc kezei alá. Ám miután a fekete-fehér csíkos gatyából nem kaptam, megsértődtem és elmentem a Tromosba, ahol olyan nagymenők játszottak, mint a Szűcs Feri meg a Laci, a Tromos felnőtt későbbi, sikeres edzője, Kozlovski Pista, Csiki Jóska, az óriás termetű Bajza Lali, meg a többiek. Ők jó szívvel befogadtak bennünket, Molnár „Bimbó” Zoltán edző vezetésével. Az ifi bajnoki meccseket a kisméretű Szentkirályi utcai teremben, vagy a salakos Tattersaalban játszottuk, leginkább reggel nyolckor. Hetedikes gimnazistaként már a nagypályás, felnőtt NB I-es csapatban is pályára léphettem.”

– Az érettségi alapvető változásokat hozott az életében?

„A református gimiből négyen pályáztunk a TF-re, hármunkat fel is vettek. Egyidejűleg került be Dékán Rezső, Berendi József és Bodnár József, a kézilabdázás későbbi játékos, majd edző kiválóságai. Bár egy jó NB I-es csapat magja összejött a TF-en, én egy ideig mégis sumákoltam, mert nem akaródzott eljönni a Tromosból, de végül csak rákényszerültem. 1951-re már kis- és nagypályán egyaránt élvonalbeli csapataink voltak. Mivel tanárunk, Kolos Feri bácsi a Meteornak is edzője volt, amikor egymással játszottunk, egyik kispadra sem ült le, csak a lelátóról nézte, mi is történik. A TF csapatát annyira nem vette komolyan, hogy azt sem tudta, kik játszanak benne. Egy alkalommal szólt, hogy „Jóska, melegíts, cserélünk”. Csak nagy sokára mertünk szólni neki, hogy „tanár úr, nincsen Jóska közöttünk”. „Nahát, milyen csapat az, ahol egyetlen Jóska sincsen” – válaszolt...”

– A TF-es évek során mi volt a legnagyobb sikere?

„Kispályán az MNK-ban harmadikok lettünk, s nagypályán is bejutottunk a legjobb négy közé. A döntőbejutásért 13-12-re kikaptunk a Csepeltől, elsősorban azért, mert a nyári, honvédségi gyakorlatról az embereink többségét nem engedték el. 1953-ban először szerepelhettem a Budapest válogatottban, ami egyenlő volt a nemzeti együttessel.”

– A TF elvégzését követően, 1954-ben pedig a Ferencvárost választotta.”

„A Fradiban is mindent elkövettem, mégis 1956-ig várnom kellett az első, hivatalos válogatottságra. Előbb márciusban, Erfurtban az NDK ellen játszhattam a 17-17-re végződött találkozón, majd nyáron, egy romániai túrán három nagypályás meccsre is sor került, de ott ismét csak Budapest válogatottnak hívtak bennünket. Én ezeket tekintem az első, válogatottbeli szerepléseimnek. Egyébként az 1959-ben befejeződött nagypályás időszak alatt, illetve 1962 végéig kispályán összesen így is száz fölötti válogatottságot gyűjtöttem össze. Két világbajnoki szereplésem van. 1958-ban teremben, 1959-ben pedig nagypályás Vb-n játszhattam; mindkétszer hetedikok lettünk. Különösen a kispályás világbajnokságra emlékezem szívesen, hiszen ott 33 góloommal a Vb harmadik, leggólerősebb játékosa voltam. Edzőnk az 1936-os olimpián, majd az 1938-as Vb-n harmadik (mindkétszer nagypályán) magyar válogatottban is szerepelt Cséfi Sándor volt, aki a magyar kézilabdázásért rengeteget tett. A sportág alapítójaként és meghatározó egyéniségeként tartjuk számon. A Csanádi Árpád Iskolában Fekete Géza szobrász által róla készített emlékfal van, amelynek felavatására 1992. március 19-én engem kért fel a szövetség.”

– A Ferencvárossal mely eredményeket emelne kiik volt a legnagyobb sikerük?

„1956-ban a Vörös Meteorral szemben botrányos körülmények közepette, egy góllal elvesztettük a bajnoki döntőt, amit sikerrel meg is óvtunk. A határozatot 1956. október 23-án hozták azzal, hogy nyolc napon belül meg kell ismételni a mérkőzést. A „közbejött” forradalom után 1957 márciusában végül két bajnokot hirdettek. A válogatottságtól is a Fradi pályán búcsúztam 1962 őszén, Hetei István kapitánysága alatt. Az ukránok ellen 15-13-ra győztünk, én három gólt jegyezhettem. A Fradival 1963-ban megnyertük az MNK-sorozatát. A döntőben 11-9-re vertük a Vasast, jómagam öt góllal járultam a sikerhez. Visszavonultam, majd amikor kiesett az FTC az NB I-ből, visszahívtak. Röviddel később az edzőnk, Mayer Mikós „dobbantott”, ekkor át kellett vennem a csapatot.”

– Közben Ön már a Ferencváros módszertani osztályán dolgozott.

„Igen, majd 1971 és 1974 között a klub elnökhelyettese lehettem. Ezt követően léptem át a Semmelweis Orvostudományi Egyetemre.”

– Ez sem egy mindennapi történet volt.

„Még TF-es koromban megkerestek, hogy vállaljam el az OSC edzőségét, s el is fogadtam az ajánlatot. Úgy volt, hogy játszani is odamegyek, de egy nappal a megállapodás előtt megkeresett a Ferencváros, így hozzájuk igazoltam. Sokáig minden jól ment, ám 1974-ben – ekkor átmenetileg a labdarúgók szakosztályvezetője is voltam a Fradiban – az ő gondjaikat rám kenve, én kaptam fegyelmit. Nem ellenkeztem, csak egyidejűleg közöltem: amint módomban áll, elhagyom az FTC-t, amit senki nem hitt el. Egy alkalommal Géczi Pista ügyében felhívtam Frenkl Róbertet, akitől így véletlenül megtudtam, hogy a SOTE nem testnevelőt, hanem tanszékvezetőt keres. Megpályáztam és tíz jelentkező közül engem választottak.”

– A SOTE tanszékvezetés mellett az OSC-ben szakmai elnökhelyettes lett.

„Miközben a Fradiban még mindig nem akarták elhinni, hogy elmentem. Olyannyira, hogy még hónapokkal később is én helyettesítettem távollétében Harót János elnököt. Ebben a kettős szerepben úgy érzem, eredményesen dolgoztam, teltek-múltak az évtizedek. Eljutottam négy olimpiára és öt Főiskolai Világ bajnokságon is részt vehettem. Utolsó olimpiámon, Sydneyben történt egy érdekes eset. Utaztunk a zárőnnepségre a metrón, amikor többek után hozzám is odajött egy illető és érdeklődött: van-e belépőm? Igenlő válaszomra közölte, ő bizony még 1900 ausztrál dollárt is megadna érte! Mondanom sem kell, elhárítottam az ajánlatot...”

– A SOTE tanszékvezetőjeként 29 éven keresztül, 2003 nyaráig dolgozott.

„Rengeteg, említésre méltó dolog történt, amelyek közül csak a legfontosabbakat hoznám szóba. A Zágrábi úti sportcsarnokunk felújításában és puszta létezésében, továbbá a Vajda Péter utcai SOTE tenisztelep megmaradásában és működtetésében mindenképpen komoly részem van. Annak is örülök, hogy aktívan bábáskodhattam az 1991-ben megalakult Magyar Egyetemi Főiskola Sportszövetség (MEFS) létrejötténél. Egyéni szakmai sikerként tartom számon, hogy a nyaranként megrendezett „Jugoszláv Kézilabda Iskola” nemzetközi rendezvényein Török Bódog mellett én voltam az egyetlen magyar, aki kétszer (Umagban és Trogírban) is előadást tarthattam. Nagy élményt jelentett az is, amikor mindmáig egyetlen magyarként vendégelőadó lehettem a Sao Paulo-i Kézilabda Akadémia egyhetes előadássorozatán.

– 2003-ban volt nyugdíjazását követően 2010-ig még ellátta az OSC elnökhelyettesi teendőit. Az utóbbi öt évben viszont már teljesen a családjának és a szenvedélyének él.

„Minden kézilabdás eseményt nyomon követek a televízió jóvoltából. Természetesen kiemelten figyelem a ferencvárosi kézilabdázás történéseit. A nők sikerei mellett annak is örülök, hogy az elhanyagolt férfi szakág felélesztése ismét jó úton halad, elsősorban Adorján Gábor és Horváth István áldozatos munkájának köszönhetően.”

– Decemberben a magyar női kézilabda válogatott, januárban pedig a férfiak világvásenye következik. Mire számít?

„A nők reményei nagyobbak, ráadásul a zseniális Görbicz Anita visszaállása is jó úton halad. A férfiaknak halványabbak az esélyeik, de természetesen mindkét vonalon az utolsó percig szorítani fogok a magyar sikerekért, amelyekre a sportágnak égető szüksége van.”

– Búcsúzóul arra kérném, állítson fel a kortársaiból egy válogatottat!

„Inkább felsorolnám a rám legjobb benyomást tett játékosokat. A kapusok közül Faludi Mihályt (Honvéd), Kele Miklóst(FTC), Dubán Dénest (Győr, majd Spartacus) és Kovács Jánost (Csepel) emelném ki. A mezőnyjátékosoknál Kőszegi Tibor (Vörös Meteor), Kele Miklós (FTC), Bolla Rudolf (VM), Hetényi Ottó (Újpest), Adorján János, Fenyő András, Kovács László (Honvéd), Kesjár András (Martfű), Harkai Győző (Csepel), Nádasdi Lajos (FTC), Pfeiffer János, Stiller László (Spartacus) és Marosi István (Ózd) játéka maradt meg bennem leginkább.

(MKSZ / jochapress.hu)